

Еволюція уявлень про політику: основні етапи та парадигми

1

- Етапи становлення політології як науки і навчальної дисципліни

2

- Західна політична наука: основні школи та напрями

3

- Особливості розвитку політичної науки у США

4

- Політична наука в Західній Європі після Другої світової війни

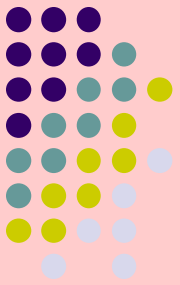
5

- Політична наука в країнах Центральної та Східної Європи

6

- Основні парадигми політичної науки

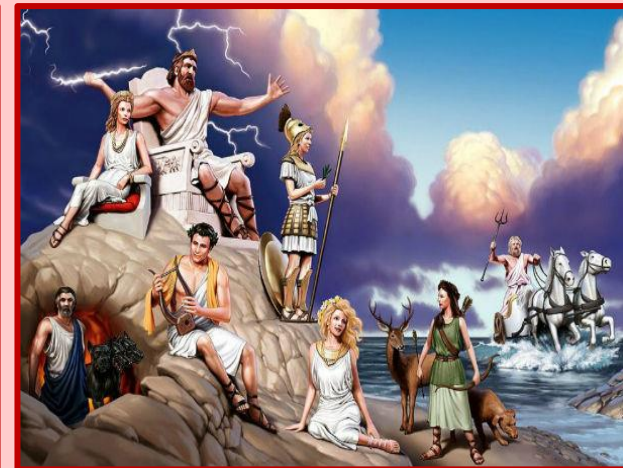
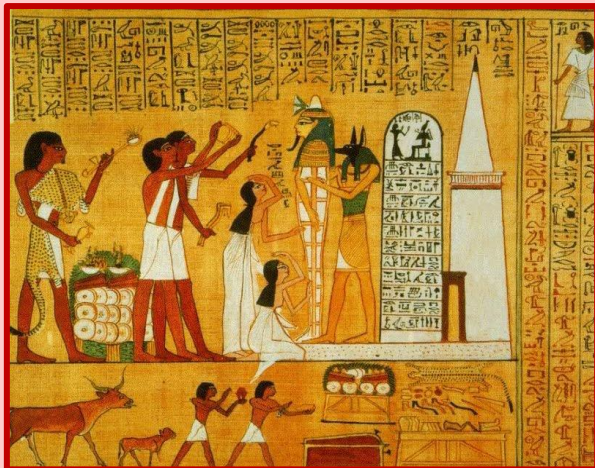
Етапи становлення політології як науки і навчальної дисципліни

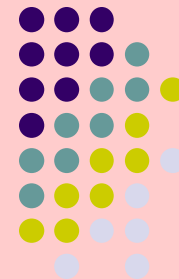
I етап:

міфологічне трактування політики
(до середини I тис. до н.е.)

панували уявлення про божественне
походження влади та суспільно-політичного
устрою

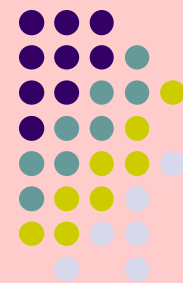

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ:

- політична думка не була самостійною галуззю знань, відображалась в міфологічній формі;
- обґрунтування божественного походження влади;
- верховенство етичних принципів над політичними;
- ототожнення державної влади з владою монарха;
- основні проблеми:
 - аналіз устрою держави,
 - класифікація форм державної влади,
 - визначення ідеальної форми правління.

II етап: філософсько-етичне трактування політики (з середини I тис. до н.е.)

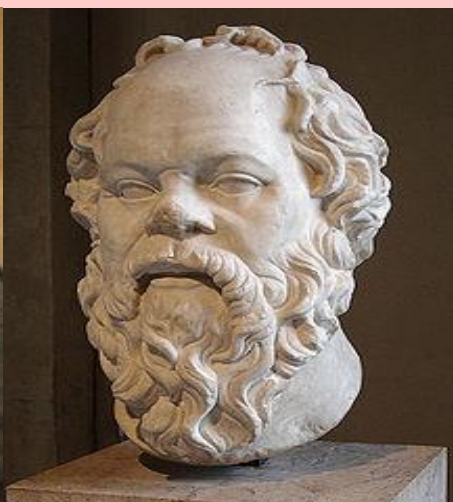

з'являються перші політичні категорії і визначення,
а згодом і політичні концепції,
започатковуються теоретичні дослідження політики

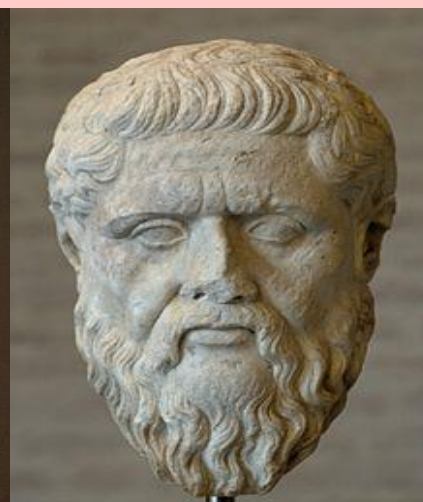
Конфуцій

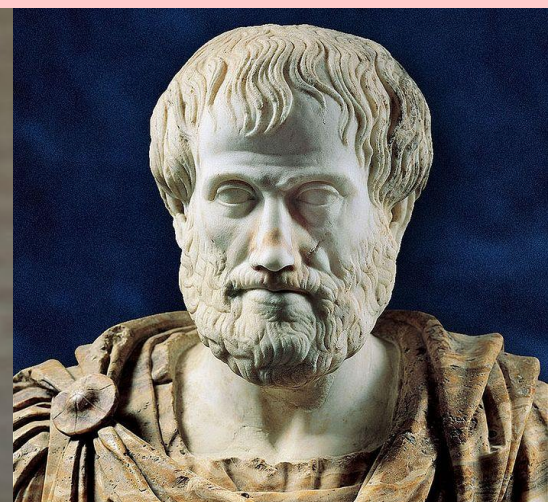
Сократ

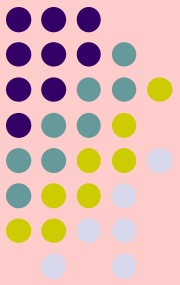
Платон

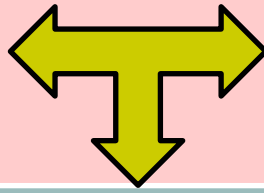
Аристотель

III етап: теологічне трактування політики (V-XV ст.)

ФЕОДАЛІЗМ

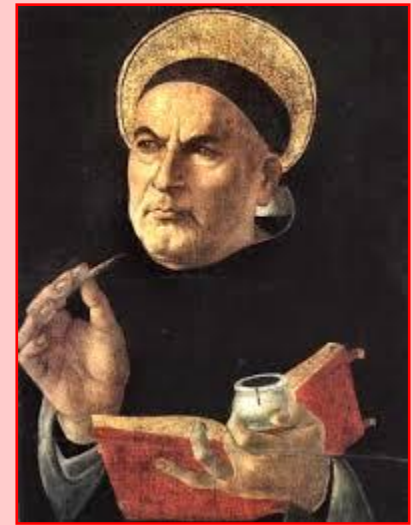
ХРИСТИЯНСТВО
(КАТОЛИЦИЗМ)

боротьба між католицькою церквою
і світськими феодалами (монархами)

**Аврелій
Августин
(Блаженний)**
354-430 рр.

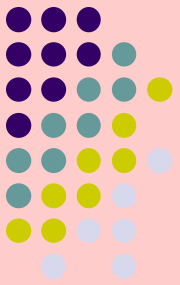
«Про град Божий»

**Фома
Аквінський**
1225-1274 рр.

«Про панування владик»
«Сума теології»
«Сума проти язичників»

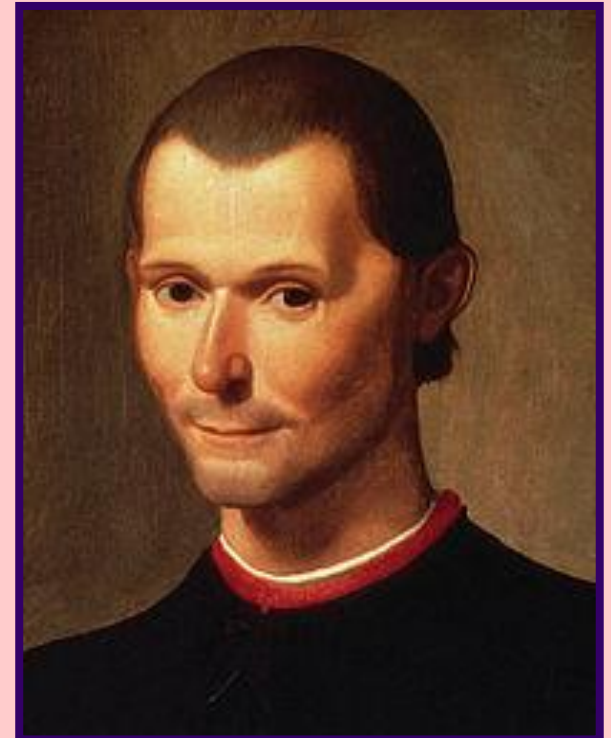
IV етап:
виокремлення політичних
знань у самотійну сферу
(XIV - I половина XIX ст.)

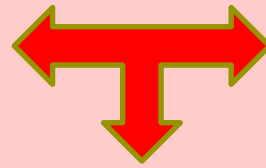
Відродження
(XIV - XVI ст.)

Н. Макіавеллі розглядав
політичні процеси як природні,
що відбуваються не з Божої
волі, а відповідно до певних
об'єктивних закономірностей

Н. Макіавеллі
(1469-1527)

ГУМАНІЗМ

АНТРОПОЦЕНТРИЗМ

ІНТЕРЕС ДО АНТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

**Ніколо
Макіавеллі
(1469-1527)**

**Жан Боден
(1530-1596)**

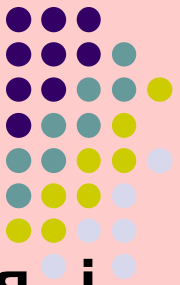

**Томас Мор
(1478- 1535)**

**Томазо
Кампанелла
(1568-1639)**

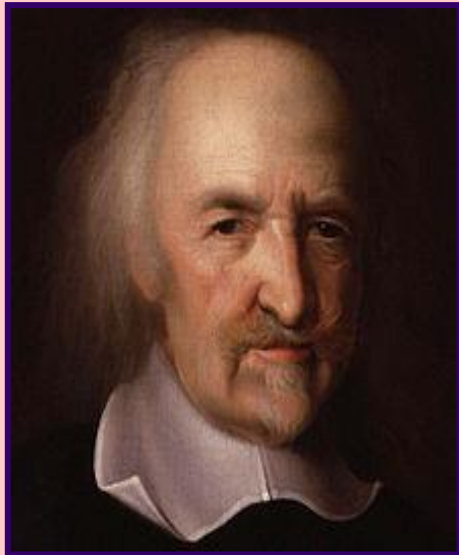
XVII-XVIII ст.

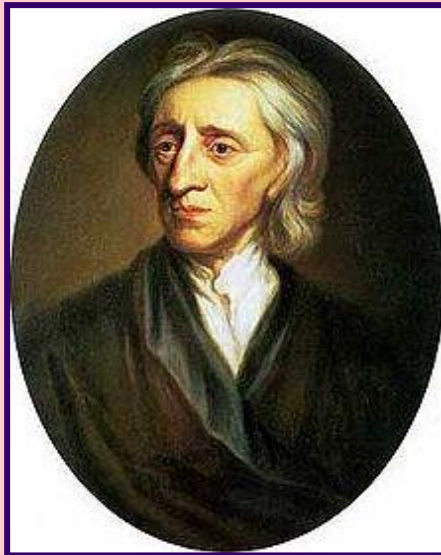
Звільнення політики від теології:

- ✓ проблеми походження, сутності, призначення і форми держави,
- ✓ теорія суспільного договору,
- ✓ ідеї народного суверенітету, свободи і рівності, природного права, поділу державної влади

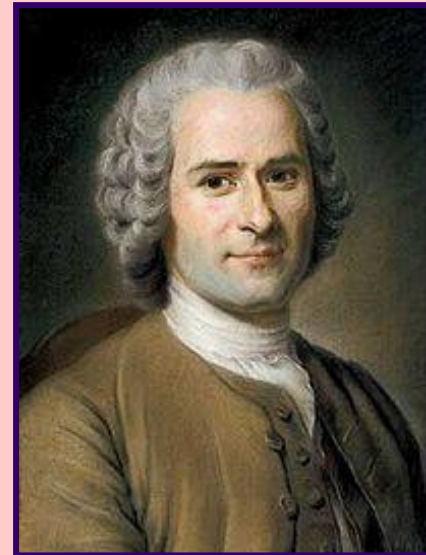
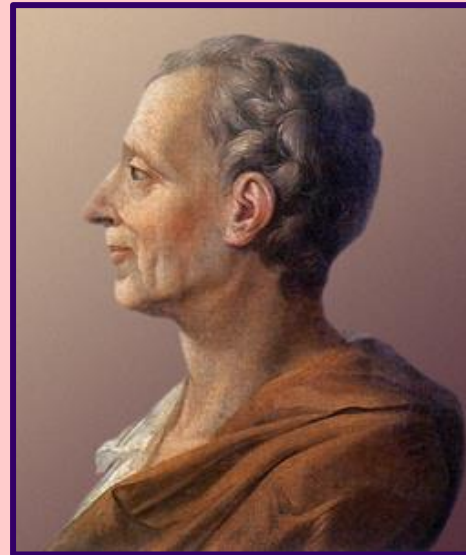
Т. Гоббс

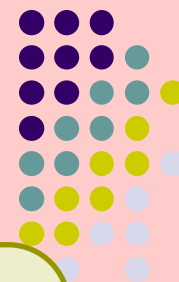
Дж. Локк

Ш.-Л.Монтеск'є Ж.-Ж. Руссо

Епоха Просвітництва

ПРОСВІТНИЦТВО - європейський загальнокультурний рух за поширення раціонального знання, подолання релігійного панування й невігластва мас, упровадження в суспільне життя цінностей, що базуються на повазі людської гідності.

Англія XVII ст.

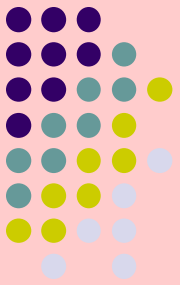
Франція XVIII ст.

Теорія
природного
права

ЛІБЕРАЛІЗМ

СОЦІАЛІЗМ

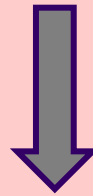
Теорія
суспільного
договору

к.ХVІІІ – І половина ХІХ ст.

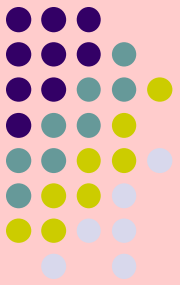

**Велика французька революція
війна за незалежність США
буржуазні революції сер. ХІХ ст.**

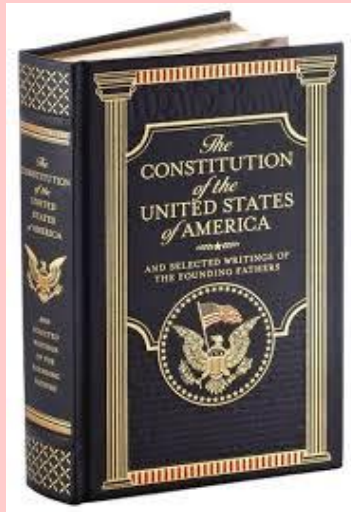

- ☑ ідеї конституційного ладу
- ☑ республіканської форми правління
 - ☑ ліберальної демократії

Відображенням ідей класичного лібералізму є:

- Декларація про Незалежність США **1776 р.**
- Конституція США **1787 р.**
- Декларація прав людини і громадянина **1789 р.**
- Конституція Франції **1791 р.**

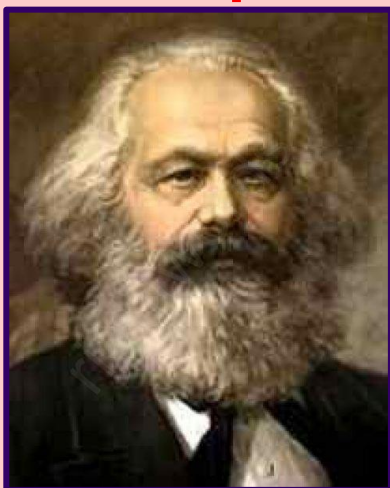
V етап:

перетворення політології на самостійну науку (сер. XIX – XX ст.)

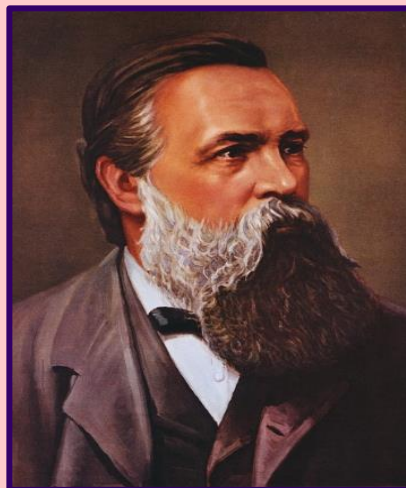
- наукові установи (1857, Колумбійський коледж)
- наукові журнали (1880, США)
- 1903 р. - Американська асоціація політичних наук

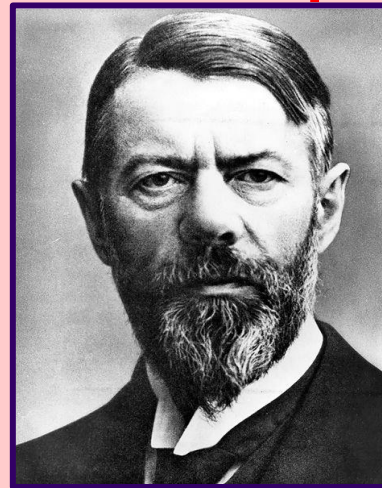
К. Маркс

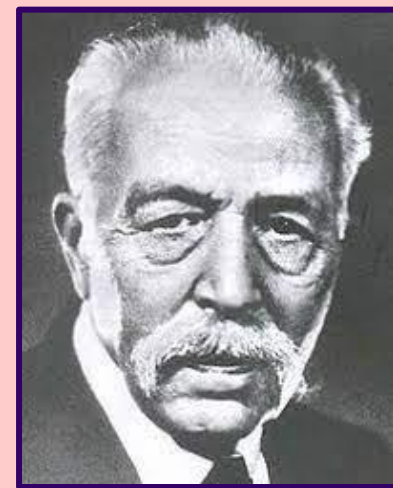
Ф. Енгельс

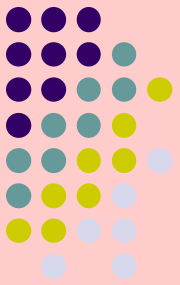
М. Вебер

Р. Міхельс

II половина XX ст.

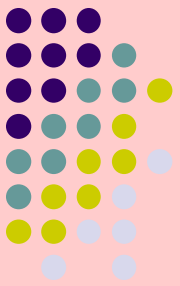
Розвиток політології був особливо успішним у **США**:

- ✓ біхевіористська революція
- ✓ розробка системного і структурно-функціонального методів аналізу політики
- ✓ розвиток порівняльної політології

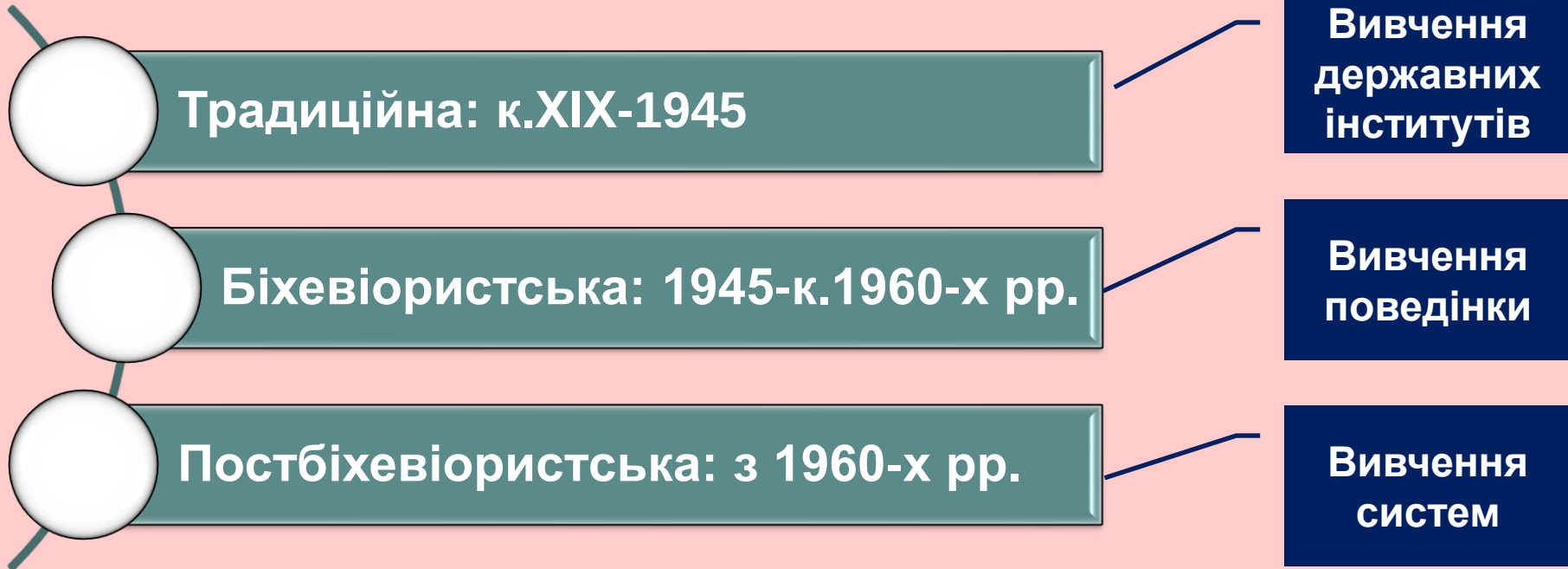
1949 р. – створення під егідою ЮНЕСКО
Міжнародної асоціації політичної науки

IPSA **AISP**

Західна політична наука: основні школи та напрями

Три якісні стадії розвитку

Міжнародний колоквіум (Париж, 1948 р.)

Предмет
політичної науки

Політична теорія

Політичні інститути

Партії, групи і
суспільна думка

Міжнародні
відносини

політична система
суспільства та її
різноманітні
підсистеми

Париж, 1948 р.

Особливості розвитку політичної науки у США

Напрями американської політичної науки

1

- Найбільш радикальний напрям - «біхевіоризм» започаткував **Артур Бентлі** в роботі «Процес управління» (1908 р.).
- Його ідеї розвинуто в працях **Чарлза Едварда Мерріама (1874–1953)** і **Гарольда Лассуела (1902–1978)**

2

- міжнародні відносини

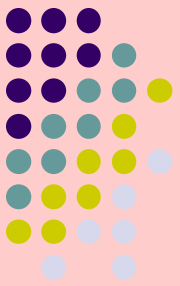
3

- порівняльна політологія (**Г. Алмонд**)

4

- суспільне управління і політика

Політична наука в Західній Європі після Другої світової війни

- ✓ В європейській вищій школі політологію почали викладати з середини ХХ ст.

Франція

Німеччина

Італія

Бельгія

Австралія

Велика
Британія

Канада

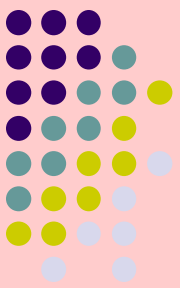
Данія

Нідерланди

Скандинавська
асоціація:
Норвегія
Швеція
Фінляндія

**1970 р. - Європейський консорціум
для політичних наук і досліджень**

Політична наука в країнах Центральної та Східної Європи

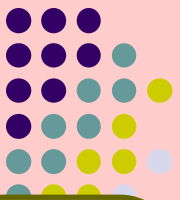

Політологія як навчальна теорія
почала вперше викладатися в:

- ✓ Югославії (1948 р.),
- ✓ Польщі (1963 р.),
- ✓ Угорщині (1988 р.),
- ✓ Чехословаччині (1988 р.).

- В **СРСР** політологія трактувалася як буржуазна лженаука.
- В **Україні** в **1989 р.** з'явилися перші кафедри політології, а з **1990 р.** політологія почала вивчатися як обов'язкова дисципліна в усіх вищих навчальних закладах.

Основні парадигми політичної науки

ПАРАДИГМА (від грец. *paradigma* - приклад, взірець) –

- 1) сукупність цінностей, методів, підходів, технічних навичок і засобів, прийнятих у науковому співтоваристві в рамках сталої наукової традиції у певний період часу;
- 2) система основних наукових досягнень - теорій, методів, на зразок яких організується дослідницька практика вчених у даній області знань (дисципліні) у певний історичний період

1920-і рр. - Томас Кун

Наукова революція
(здви́г парадигм)

ПА
РА
ДИ
Г
М
И

Патерналістська

Натуралістична

Теологічна

Біхевіористська

Соціальна

Рационально-критична

✓ географічна
✓ біологічна
✓ психологічна

✓ марксистська

✓ конфлікту
✓ консенсусу

КОНФУЦІЙ

ПАТРІАРХАЛЬНО-ПАТЕРНАЛІСТСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВИ

Основні політичні ідеї:

державна влада є відлунням вічних законів неба, носієм яких є правитель

«не роби іншим того, чого не бажаєш собі»

культ предків, мудрості, знання

слідування «належному»

«ЛУНЬ ЮЙ»
(«Бесіди та
судження»)

любов
до батьків

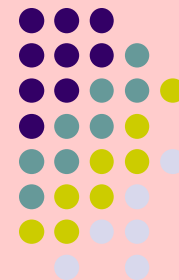
**БЛАГОРОДНА
ЛЮДИНА**

відданість
правителю

дотримання соціально-
політичних норм

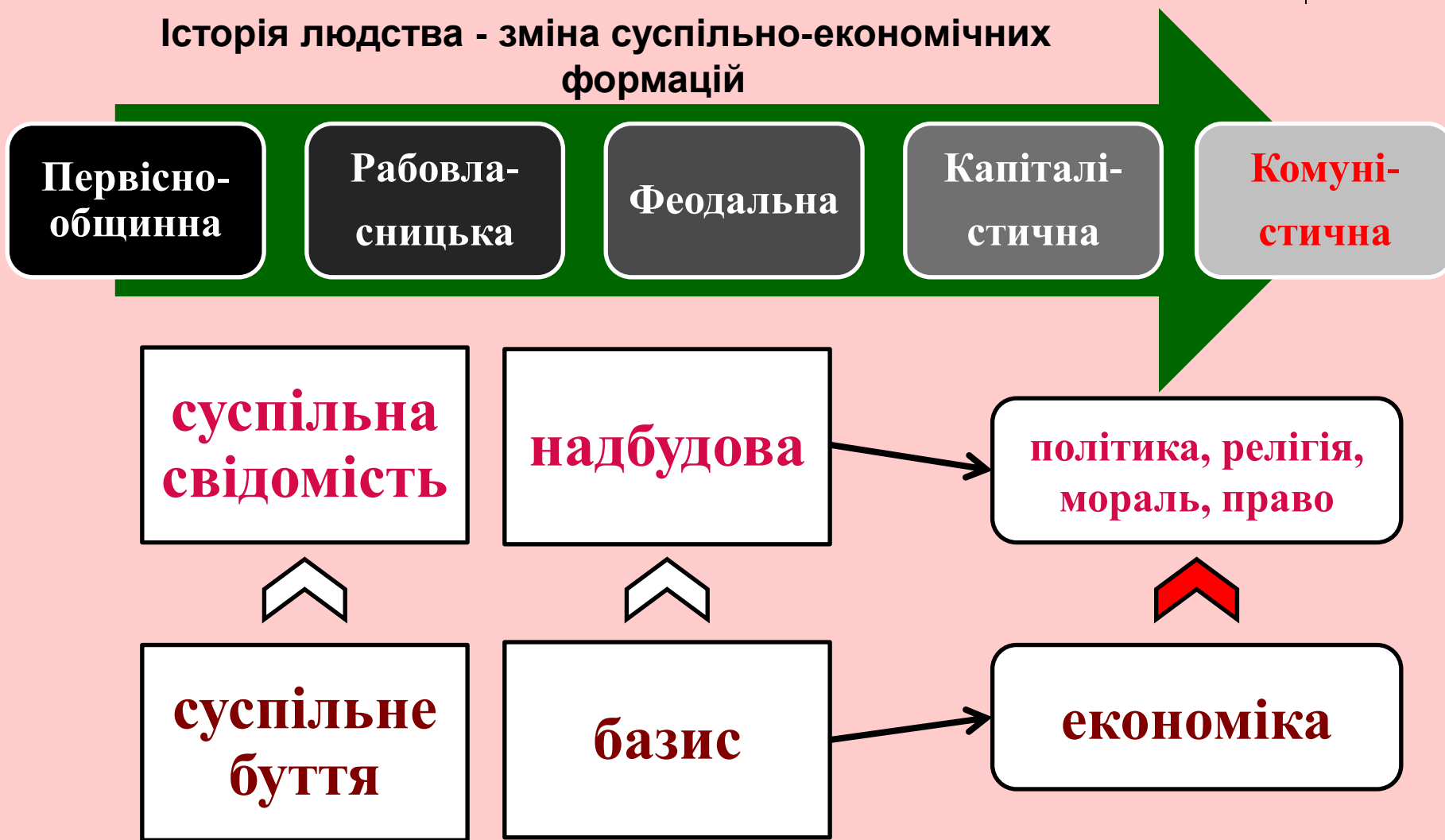
взаємність у стосунках з
іншими людьми

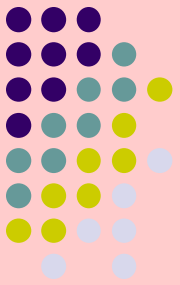
Головні ідеї марксизму

1. Матеріалістичне розуміння історії

Історія людства - зміна суспільно-економічних формацій

2. Теорія додаткової вартості

Додаткова вартість утворюється шляхом привласнення капіталістами продукту неоплаченої частини праці найманих робітників

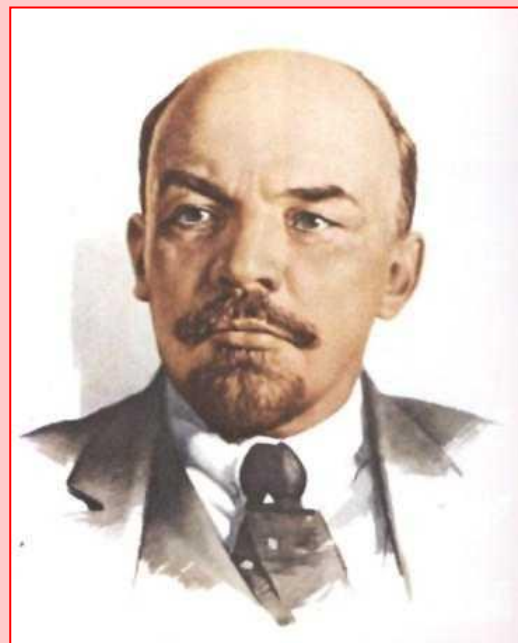
3. Всесвітньо-історична роль пролетаріату «як могильника капіталізму і творця соціалістичного суспільства»

4. Вчення про державу диктатури пролетаріату

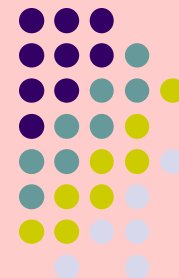
5. Вчення про майбутнє комуністичне суспільство

У майбутньому комуністичному суспільстві:

- відсутність приватної власності
- відсутність експлуатації (класів)
- відмирання держави і права, заміна їх громадянським самоврядуванням
- зникнення національних відмінностей
- зникнення відмінностей між розумовою та фізичною працею
- встановлення принципу «від кожного — за здібностями, кожному — за потребами»

Володимир Ленін
(1870-1924)

Дякую за увагу!

